

II. Pred našim zadružnim sektorom stoji jedan od osnovnih zadataka, koji je formuliran u rezoluciji o osnovnim narednim zadacima poljoprivrednog zadrugarstva N. R. Hrvatske, a koji glasi: »posvetiti pažnju slatkovodnim ribarskim zadrugama i učiniti sve, da se one podignu na viši stupanj.«

Vidimo, dakle, da pred nama u glavnom stoje isti zadaci, kao i pred poljoprivredom. Uostalom, slatkovodno ribarstvo i jest zapravo jedna grana poljoprivrede, koja danas dobiva sve veći značaj.

Obzirom na veliki zamah i uspjehe koji su postignuti u poljoprivredi na polju osnivanja novih i proširivanja postojećih seljačkih radnih zadruga a koji su uslijedili

nakon odluka i rezolucije II. Plenuma CK KPJ, kao nov korak ka likvidaciji zaostalosti i socijalističkom preobražaju naše poljoprivrede — moramo i mi upeti sve sile i poduzeti sve mjere, da naše slatkovodno ribarstvo ne zaostane ni za korak za ostalim granama privredne djelatnosti u borbi za izgradnju socijalizma u našoj zemlji. To ćemo postići samo krajnjim zalaganjem u izvršivanju naših zadataka i neprekidnim podizanjem političke svijesti naših ribarskih radnika, koji moraju postati svjesni veličine i važnosti svojih zadataka i svoje uloge u borbi za socijalistički preobražaj naše privrede, što drugim riječima znači, u borbi za bolji i sretniji život našeg radnog čovjeka

Z. L.

Zakon o ribarstvu NR Srbije

Narodna Skupština Narodne Republike Srbije izglasala je u svom februarskom zasjedanju novi Zakon o ribarstvu. Taj Zakon je obnaročovan u 12 broju Službenog Glasnika NR Srbije od 10 marta 1949 godine. Na snagu je stupio 18 marta 1949 godine.

Tako je Narodna Republika Srbija donela svoj zakon o ribarstvu čak i pre donošenja osnovnog zakona o ribarstvu za celu FNRJ. Ovaj uspeh postignut je blagodareći inicijativi i živom angažovanju Glavne direkcije za ribarstvo Ministarstva poljoprivrede NR Srbije i odlučenoj potpori Ministra poljoprivrede.

Novi zakon uvodi jedinstvene propise o ribarstvu za celo područje Narodne Republike Srbije. On se bitno razlikuje od ranijeg Zakona o slatkovodnom ribarstvu. Mnoge odredbe koje su bile odraz kapitalističkog uređenja države otpale su kao zastarele i štetne. S druge strane novi zakon sadrži propise koji ranije nisu postojali i uvodi novu organizaciju i nove snage u ribarstvo. Njegove odredbe se temelje na principima socijalističke privrede, Ustavu NR Srbije i stvarnim potrebama ribarstva.

Dosledno propisu čl. 15 Ustava da su vode na području države opštenarodna imovina, Zakon određuje: »Ribe u tekućim vodama, jezerima i stajaćim vodama na državnom zemljištu, kao i u vodama koje nastaju od poplave dok su u vezi sa pomenutim vodama na teritoriji N. R. Srbije su opštenarodna imovina.« Zakonodavac je u daljem tekstu Zakona sproveo drugu odredbu Ustava, »da srestva za proizvodnju u rukama države iskorišćava država sama, ili ih daje drugom na iskorišćavanje.« Dosledno tome država upravlja ribarstvom kao granom narodne privrede po privrednom planu i vrši nadzor nad ribarstvom ukoliko je ono područje rada zadružnog i privatnog sektora.

Staranje o planskom iskorišćavanju i nadzor nad ribolovom stavljeni su u dužnost Ministru poljoprivrede, dok su neposredni nadzor i briga nad ribolovnim vodama i vršenjem ribolova predati u nadležnost lokalnih narodnih vlasti, odnosno SNO i GNO.

Zakon je propisao da se radi upravljanja ribarstvom utvrđuju ribolovna područja kojima upravljaju ribarska gazdinstva kao državna privredna preduzeća. Ova gazdinstva mogu biti republikanskog, pokrajinskog, oblasnog i lokalnog značaja, a osnivaju se po propisima Osnovnog zakona o državnim privrednim preduzećima. Iz ovoga izlazi da takva gazdinstva mogu osnovati prema čl. 4 Osnovnog zakona o državnim privrednim preduzećima Vlade N. R. Srbije, Glavni Izvršni Odbor Narodne Skupštine Autonomne Pokrajinske Vojvodine, Oblasni Izvršni Odbor Autonomne Kosovsko-metohijske Oblasti, te SNO i GNO,

svako za svoje područje. Razume se da niži izvršni i upravni organi mogu u tu svrhu raspolagati samo sa onom opštenarodnom imovinom koju nije ranije već izvršni i upravni organ više organizacione jedinice stavio pod upravljanje preduzeća, odnosno gazdinstva koje je on osnovao. Osim toga postoji stalna mogućnost po čl. 7 Osnovnog zakona o državnim privrednim preduzećima da Prezidijum Narodne Skupštine FNRJ daje pojedinim gazdinstvima značaj saveznog preduzeća. Po istom propisu može isto Vlada FNRJ da gazdinstva savezna značaja preda Vladi Narodne Republike na upravljanje kao preduzeća republikanskog značaja.

Zadružni i privatni sektor učestvuju u ribarstvu jednino na osnovu saradnje sa ribarskim gazdinstvima koja se uspostavljaju pismenim ugovorom. Taj ugovor sklapaju ribarska gazdinstva, SNO i GNO s jedne strane i zadruga, udruženja ribolovaca i u iznimnim slučajevima pojedinci ribari, s druge strane. Ukoliko na vodama manjeg značaja za ribarstvo pod upravljanjem samih SNO i GNO nisu osnovana ribarska gazdinstva, sklapaju ugovore sami ti Očbori svaki za svoje područje.

Zakonodavac je prema tome sproveo ideju da su jedini ovlaštenici ribolova na važnijim vodama ribarska gazdinstva, a na manje važnim SNO i GNO, svaki za svoje područje, dok zadruga, udruženja ribolovaca i pojedini profesionalni ribari mogu dobiti pravo ribolova samo na osnovu ugovora sa njima. Takav ugovor treba da sadrži sva prava i obaveze ugovornih strana zasnovane na državnom planu ribarstva. Takva praksa postojala je i dosada, pa je zakonodavac tu praksu za regulaciju odnosa između državnog, zadružnog i privatnog sektora samo zakonom usvojio i potvrdio.

Zasebno podvlačimo odredbe zakona o izdavanju dozvola za ribolov koje izdaju nadležni SNO i GNO. Tu je zakonodavac pojednostavio propise ranijeg zakona, a donekle i praksu koja je bila uvedena od oslobođenja do danas. U čl. 26 Zakon o ribarstvu govori samo o jednoj vrsti dozvole za ribolov. Zadržat je dosadašnji način da se te dozvole izdaju samo članovima zadruga, odnosno udruženja ribolovaca i za određeno ribolovno područje. Da bi se izbegle poteškoće kontrole i razlikovanja ribara i ribolovaca, koje mogu nastati usled jedne strane primene ovog dosta neodređenog zakonskog propisa, biće potrebno da se i nadalje takve dozvole za ribolov upisuju u ribarske iskaznice i ribolovnice na osnovu potvrde da je molitelj član zadruga odnosno udruženja, i da je njegova organizacija sklopila ugovor sa ribarskim gazdinstvom, odnosno SNO ili GNO. Detaljniji propisi o tome izdavanju dozvola doneće se u Pravilniku koji se već

izrađuje u Ministarstvu poljoprivrede NR Srbije, na osnovu ovlašćenja iz čl. 42 Zakona.

Ovde moramo upozoriti na jednu novinu da se dozvola za ribolov može izdati i maloletnom licu od 16 godina po pristanku roditelja, odnosno staratelja i uz saglasnost uprave škole, odnosno preduzeća gde je isto lice na školovanju ili na stručnom obrazovanju. Ova odredba je uneta a ciljem da se među omladinom već u mladim danima razvije ljubav za ribarstvo.

Zakon je zadržao i propise o izdavanju dnevnih ribolovnih dozvola za strance koji u nekom kraju borave kraće vreme. Izdavanje tih dozvola poverio je SNO i GNO, a u turističkim mestima i banjama MNO tih mesta.

Zakonodavac je u čl. 9 Zakona priznao zadrugama i pojedincima pravo da mogu na svom zemljištu podizati veštačke ribnjake, zašto im je potrebna prethodna dozvola nadležnog SNO odnosno GNO.

Zakon nije doneo naročite propise o veštačkim ribnjacima i gajenju riba u njima. U čl. 7 Zakona prepušteno je Ministru poljoprivrede da donese posebne propise o tim ribolovnim vodama.

Kao ribarske organizacije priznaje zakon zadruge ako se bave ribarstvom, udruženja ribolovaca i njihove Saveze. Doneti su detaljniji propisi o udruženjima ribolovaca i njihovih saveza, čime je rešeno otvoreno pitanje da li će ta udruženja imati karakter fiskalnih društava, ili će postati udruženja privrednog značaja. U pogledu na zadruge upućuje se na propise zakona o zadrugama. Držimo da je trebalo doneti barem najosnovnije odredbe o ribarskim radnim zadrugama profesionalnih ribara. Ribarske zadruge mnogo slabije po svome članstvu i ekonomski od ostalih vrsta zadruga, naročito zemljoradničkih, mogu usled toga lako da postanu plen jačega i utope se u jedinstvene mesne zadruge, u kojima ribari, neće moći uspešno da zastupaju i štite kako lične svoje interese, tako i interese ribarstva, kao zasebne privredne grane. Zato će zakonodavac morati da kod donošenja novog zakona o zadrugama povede više računa o ribarskim zadrugama i donese odredbe koje će tim zadrugama obezbediti zasebno funkcioniranje u svim onim mestima gde postoji dovoljan broj profesionalnih ribara.

Zakon je doneo opširnije propise o zaštiti i unapređenju ribolova i ribarstva uopšte. Takve propise sadržavao je i raniji zakon, a podržavala ih je i dosadašnja praksa, koju su zaveli državni organi ribarstva.

Naročito je podvučena zabrana zagađivanja ribolovnih voda tekućim i čvrstim otpacima iz fabrika i obaveza da izgrade i u redu održavaju uređaje za prečišćavanje takvih voda pre njihova ispuštanja u ribolovne vode. Propisane su i stroge kazne za odgovorna lica u preduzećima koja bi postupila protivno ovim propisima.

Zakonom je predviđeno i osnivanje Saveta za ribarstvo pri Ministarstvu poljoprivrede. Verujemo da će ova ustanova doprineti razvitku ribarstva i tešnjoj saradnji državnih vlasti i zadrughnih organizacija na području ribarstva.

Od naročite važnosti je odredba da se za kontrolu i zaštitu ribolova postavljaju u ribarskim gazdinstvima čuvari ribolova, koji kao organi javne sigurnosti, imaju sva ovlašćenja i dužnosti narodne milicije u industrijskim preduzećima. Organizaciji i usavršavanju tih čuvara ribolova trebaće da se posveti puna pažnja, jer će od njihove sposobnosti, spremne, poznavanja potreba ribarstva i zalaganja u mnogome ovisiti sigurnost ribljeg blaga u našim vodama i red u ribolovu.

Od velike je važnosti i propis čl. 23 Zakona da se u Ministarstvu poljoprivrede ima osnovati i voditi katastar

ribolovnih voda na teritoriji N. R. Srbije i organizovati statistička evidencija ribarstva.

Katastar ribolovnih voda je preko potreban da bi se izvršio popis svih ribolovnih voda na području Republike po vrstama riba koje u njima žive, po količinama pojedinih vrsta riba, kapacitetu proizvodnje, odnosno godišnjeg ulova, svojstvima vode u pogledu prirodne hranljivosti, mogućnostima za racionalnije iskorišćavanje i unapređenje ribolova i t. d.

I katastar i evidencija su bitni elementi planskog gospodarenja. Njihovo pravilno postavljanje i vođenje ovisiće mnogo i o saradnji i istinskim nastojanjima svih učesnika u ribarstvu, a pre svega ribarskih zadruga, udruženja ribolovaca i svakog ribara ponaosob.

Kako su se, naročito za vreme rata i u posleratnim vremenima, mnogi nesavesni elementi i nesolidni ribari odavali masovnom uništavanju riba nedozvoljenim sredstvima i alatima, što je dovelo do delimičnog opustošenja i osiromašenja mnogih naših voda, zakonodavac je bio primoran da u zakonu predvidi strogo kazne za sve one koji bi vršili ribolov zabranjenim i štetnim sredstvima.

Pojedine načine ribolova koji imaju karakter masovnog uništavanja riba, kao što su lovljenje ribe oružjem ili spravama kojih je upotreba zabranjena, lovljenje ribe eksplozivima, narkotičnim i drugim materijama koje onamljuju ili ubijaju ribu, lovljenje ribe na ribljim plodištima, skupljanje ikre ili kvarenje i uništavanje ikrišta, proglašeni su težim prekršajima koji se kažnjavaju novčano do 50.000 dinara ili kaznom popravnog rada do šest meseci. I za ostala manje teška ogrešenja predviđene su odmerene kazne. Sve ove kazne izriču Izvršni odbori nadležnih SNO i GNO.

Pored ovih kazni predviđene su ujedno i sporedne kazne, kao što je oduzimanje ribarskih sprava i srestava za ribolov na određeno vreme, u težim slučajevima i trajno.

Ovim strogim i primernim merama postići će se svakako postavljeni cilj da se suzbije masovno uništavanje riba, obezbedi njihova puna zaštita i snaženje ribarstva u našim vodama. One će ujedno doprineti da se pojača i učvrsti ljubav i smisao našeg sveta prema velikim izvorima bogatstva koja nam odbacuju naše ribolovne vode i pomoći nastojanja, kako državnih tako i zadrughnih i privatnih inicijativa, da se naše ribarstvo podigne na stepen koji ono ima u drugim evropskim državama, a pre svega u SSSR.

Ovaj zakon ima i izvesnih nedostataka. Terminologija i stilaska obrada nisu na pojedinim mestima ni srećno izabrani, ni dovoljno obuhvatani, ni uvek jasni. Postoje i neke praznine i nedovoljno obrađena mesta što će otežavati primenu zakona u praksi. Ovi nedostaci će se morati s vremenom ukloniti izmenama i dopunama, ukoliko ne uspije da se to postigne Pravilnikom koji će doneti Ministar poljoprivrede.

Verovatno je da će ovaj Zakon doprineti donošenju sličnih zakona i u drugim narodnim republikama i ubrzati donošenje osnovnog zakona o ribarstvu za celo područje FNRJ čiji je nacrt Glavna direkcija za ribarstvo već podnela Komitetu za zakonodavstvo i izgradnju narodne vlasti pri Vladi FNRJ.

Verujemo da će praksa doneti izvesnih poteškoća, kolebanja i suprotnih shvatanja. Ali, ako se pođe putem dobronamerne i kolektivne saradnje svih faktora državnog, zadrughnog i privatnog sektora, otkloniće se sve to i naći put za zajednička i složna ostvarivanja naših nastojanja da ribarstvo podignemo na stepen unosne i napredne privredne grane.

Jovan Korda